

C

శ్రీకృష్ణ తవిత్రీ

విప్లవ కర్తృత్వముగాలూ,
 కదంబులతో ముదంగాలూ,
 ముదం పుట్టిన ముదంగాలూ కదంబులతో పాటక?
 కలదు వికల ద్వికంగాలూ,
 వికల సౌకర్య కరంగాలూ,
 అమృతమున నుద్భవంగాలూ కదంబులతో పాటక?
 పైకొక కర్తృత్వముగాలూ,
 పైకొక కర్తృత్వముగాలూ,
 ముదం పుట్టిన ముదంగాలూ కదంబులతో పాటక?
 నరకముగాలూ వికలముగాలూ,
 శిక్షణ విస్తారముగాలూ,
 కలదు కలదు, కలదు కలదు కదంబులతో పాటక?
 కదంబులతో పాటక కదంబులతో పాటక
 కదంబులతో పాటక కదంబులతో పాటక
 కదంబులతో పాటక కదంబులతో పాటక
 కదంబులతో పాటక కదంబులతో పాటక

— 1936(?)

శ్రీకృష్ణ తవిత్రీ

శ్రీకృష్ణ తవిత్రీ

1

సదా బాలుడు సదా భానుడు - శ్రీశ్రీ

ఇందులో....

యోగ్యతాపత్రం

- చలం

మహాకవి

- రొలి శాస్త్రి

నామాలు

- శ్రీశ్రీ

సింగింగ్ డి పామెట్రి ఆఫ్ రీపుర్ - జాన్ మిర్డల్

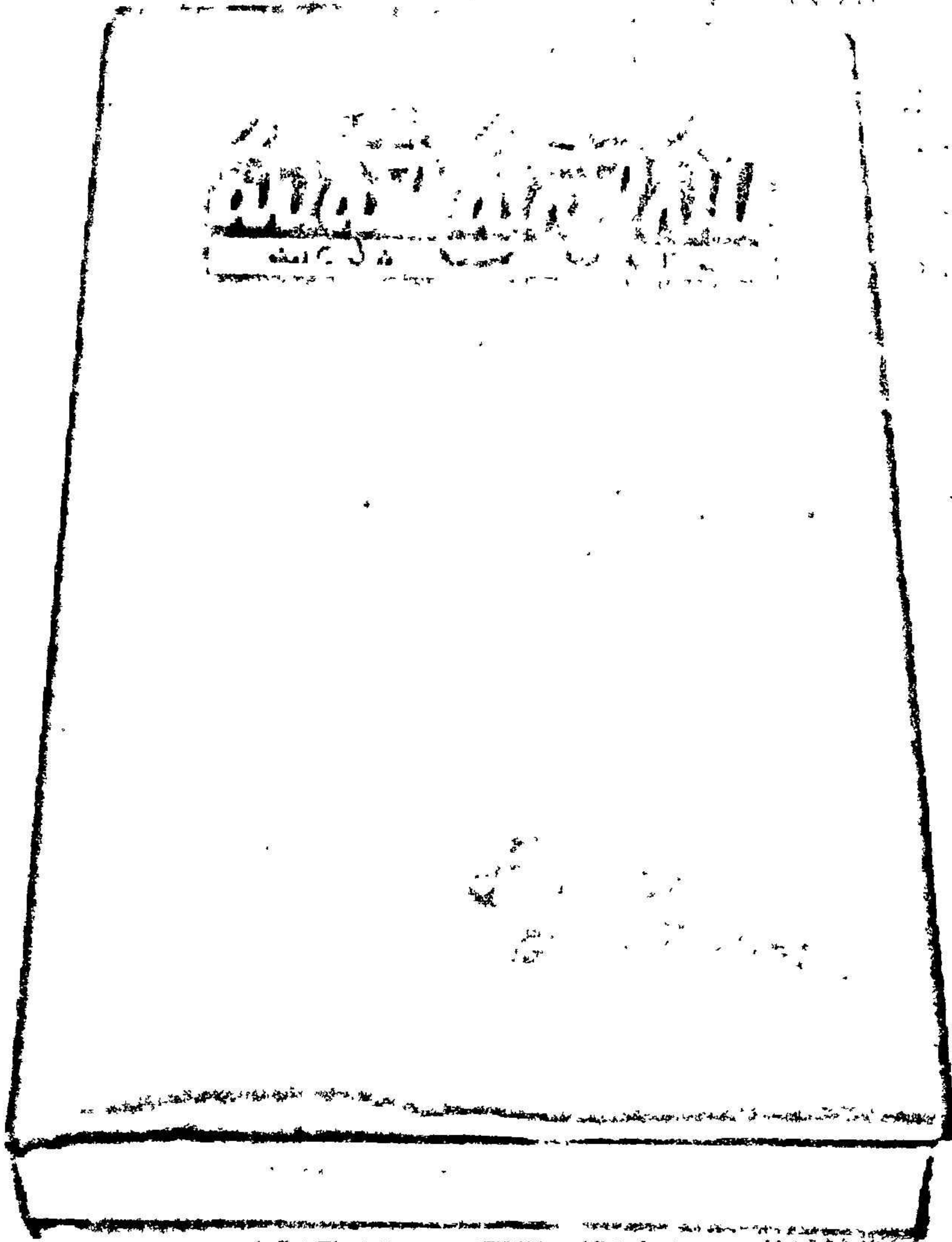
శ్రీశ్రీ శతజయంతి

40 ఏళ్ళ విరసం

విరసం 225 రోజులు మహాసభలు సందర్భంగా...

విప్లవ రచయితల సంఘం
విశాఖ యూనిట్

మహాప్రస్థానం సాహిత్యమూర్తి ప్రచురణ - 1950

యోగ్యత పత్రం

3

ఇది మతప్రస్థానం సంగతి కాదు. ఇదంతా మేల గొలువ. ఇప్పుడేమి కాదు, యి
హేతు తప్పేసి (దేవుళ్ళ మీ సెక్కుల దుండేరించే సంగతులు ఏమీ లేవు) శ్రీ శ్రీ
అర్థమంతా పడుచు. పదయి ముందుకు. అగాధంలోంచి బైలుదేరే స్థూల అయి మొహానకాస్తే,
ఉక్కిరి బిక్కిరై మహామహోరు చెల్లు గొంగురుమా నన్నిన కాళ్ళకింది భూమి దొలుచుకుపోతే
ప్రంబే, ఆ మెమే నయమా వెన్నె పరిగెత్త మోస్తారు.

ఈ కర్మభూతి ముందుమాట వ్రాయుమా శ్రీ శ్రీ అహింస, కర్మభూతి మోచోచ్చు
ఈ దగ్గర తేనెనోడు. మేల. 'మోచుదన్న అనుభవించి, పురరించ'మనోడు శ్రీ శ్రీ.

మేల మోహిడు, మోహిడోడు. కాని శ్రీ శ్రీ ని వరగడు. దుక్కిలేనోటానై ఒక
ఉదయం వచ్చి -

"ఇదేమిటి, ఈ మూల పై ని కోసం ఇట్లా మూలుగుతున్నాడు? శ్రీ శ్రీ పద్యాల
వెనుకే ప్రపంచపు శాత దుమారమునా వూపుకుపోతోప్రంబే!"

"హృదయాల మీది పెంకులు పగిలిపోతున్నాయి, బైలు విసుగుతున్నాయి. ఇట్లొరంబి,
లోబ్ధమిడి?" అన్నాడు.

అంతవరకు శ్రీ శ్రీ కర్మభూతి వరక్కపోవడం మేలతో క్షయించుగెస విషయం
కాదు. కాని చాలా వాటి క్షయించాలి మోర్చి

కర్మభూతి ముఖ్యంగా మేలుగు కర్మకన్యకా మోస్తే మోర్చి *Impatience*,
అనుమానం. తబ్బసాందర్యంతో వృత్తిపడి సంతోషించుటసేందే కాని, చెప్పేదానికి అర్థం
మెకడం అనివకం అని. కాని నేరసపు కళాచతురులమల్లే అందాన్ని దూరంబించి మోచి
సంతోషించి, విచారించి, తప్పుకోడం మోర్చికి చాలాకాదు. ఏమీ చెప్పదలచుకున్న సంగతి
ఏనకే స్వప్నంగా తెనెనోడు ఈ చాలాగానినన్నో, అర్థ అస్వప్ననే భందస్సు చేరు వెనకా,
అలంకారాల మధ్య, కఠినపదాల బురబులలోనూ దాచి మోసగించాలని మోస్తాడు కని -
ముఖ్యంగా సహజ సాందర్యం తక్కువైనప్పుడు! సులువంగా, సూటిగా చెప్పేసి, ఇంత
భయనానికి, మోనానికి, కార్యాలకి, విజయాలకి వ్యవధి నివ్వరాదా అని మేల కోర్కె, ఆ పని
పై యి చెయ్యరు, దేవునియకులూ చెయ్యరు, కన్యలూ చెయ్యరు - ఎంత, శ్రీ శ్రీ తప్ప.
కర్మభూతిలోనూ, జీవితంలోనూ *economy of words and thoughts* కేకపోవడం
దేవభక్తికన్న తీవ్రమైన శాసనం. అక్కలోకంలో దివాల.

తనకే, ప్రపంచానికి సామరస్యం కుదిరిందాకా కని చేసే అంతర, బహిర యుద్ధారామ

కవిత్వమునందు చెం. అందువల్లనే దీక్షుల్ని, దేవుల్ని, అధికారుల్ని పూగించి ప్రశ్నించే శ్రీ శ్రీ పద్యాలు అంత అభిమానం చెల్లిస్తాయి. నెత్తురూ, కన్నీళ్ళూ వదిలి కొత్త *Tonic* తయారుచేశాడు శ్రీ శ్రీ యీ వృద్ధ ప్రసంగానికి.

ప్రేమయం నూ కంపిస్తే ఆ కంపనకి మోహం రూపాన్ని యివ్వడం అతనికి తెలుసు, మోహాన్ని కట్టుకొని, యాదెలా, మంటలుగా మార్చడం అతనికి చేసినట్లును. పద్యాలు చదువుకోవడం, ఇవి మోహం కావు, అక్షరాలు కావు - ఉదాహరణ, బోధలు, యుద్ధాలు - అతని ప్రేమయంలోంచి విన ప్రేమయంలోకి *direct* గా సంపదించుకోవడం, నెత్తురు కాలన అనిపిస్తుంది.

నందుకంటే -

కృష్ణాశ్రయి వన బోధని అందరిలోనూ పరికిస్తే శ్రీ శ్రీ అందరి బోధనూ వనలో పరికిస్తాడు.

కృష్ణాశ్రయి బోధ ప్రసంగానికి బోధ. ప్రసంగం బోధ అంతా శ్రీ శ్రీ బోధ.

(2)

శ్రీ శ్రీ కవిత్వము, శాన్ రోబర్ట్ సంగీతము ఒకటే రకం అంటుంది సారీ. ఆ రెంటికీ హద్దులు, అక్షరాలు లేవు, అప్రమేయం లక్షణాలనూ, రాగాలనూ వీరి చెలి కీర్తనమేమిట ఇద్దరూ అరుస్తారు. ఏమీ రసం లేకుండా *flat* గా ఎక్కడికో, ఏమీ చేతకాని వాళ్ళనుల్లో జరిగిపోతారు. కాని ఆ అరుపుల్లో, చీకట్లో మెళుకువ, తోకలూ కనపడతాయి ముక్కునే ప్రజల రోద, గొడవల కింద ఎగిరిపోతే సముద్రపు తీరాను గర్జన, మరగింపు మరగింపు గొంగురుమంటాయి. కంటం వగైరా ఇవ్వకుండా వగైరాయితో మురిగార, దీక్షులేని దీక్షులు ముగిసిన, కాకింద నాగిన చేతులు కాళ్ళురిగిన చప్పుడు, నీళ్ళులేక నీరుమన్న గుట్టలో ఆర్తనాదం వినిపించేస్తారు. ముద్దులన్న వాడవ్వడం అతనిది సంగీతమని కాని, ఇతనిది కవిత్వమని కాని కొప్పుకోడు; కొప్పుకోడులే లేదు. నందుకంటే యీ యిద్దరి *appeal* ముద్దిని, ఇతకాన్ని కళానిబంధనల్ని వింటున్న ఏ అంతరాలానికో వగులుతుంది - ఆ అంతరాలం అనేది వున్నాకాళ్ళకి. కీర్తి మర్యాదల్ని ప్రిగ్గోలతో కొలుచుకుంటే అగచాల్సి పది కురితే మనుషుకి అక్క ఎన్నో మందలు ఇనుపపాకుల కెనక అగిరి చచ్చి, కొన్నూరితో అరిచాలోక విలుకు విలుకు మంటా వుంటుంది. అమెరికానాళ్ళకి ఉత్త అర్థంతో న్యూనెస్సుగా వోస్తాయి శ్రీ శ్రీ పద్యాలు. సాంత ఇల్లు, అగిరిగిన భార్య, ప్రతి సంవత్సరం పై క్లాసులోని కెళ్ళి కొడుకు,

bank-account, కొట్టిపోతే అప్పుకో వచ్చినట్టే సంతానం వంటి వ్యవహారం మీదనుంచి యీ గోల్పోని ఉద్రేక ఉత్సాహం విశిష్టమైన సముద్రంలో స్వరాశ్వమీద అయి విసుమైనట్లు దొర్లిపోయింది. 'కొంటింటం కేసుకుంటే, పుస్తకాన్ని ముడిచిపెట్టి "దేనికోసం? ఎందుకు? ఏమిటి కావాలంటే? ఏమిటి ఈ కేసు శాసం?" అని కొంచెం ఆలోచిస్తారేమో!

ఇదే సాధారణంగా కర్నెర్లు తీసుకు సంగతి.

కర్నెర్లు సంగతి కేసు. ఉన్నటు కర్నెర్లు ఎప్పుడూ ప్రాచురిక ముచ్చటించు అని వెయ్యకన్నులతో కనిపెడుతూ వుంటారు. కనపట్టదా, అనాటినుంచి అది శ్రద్ధగా ఆ కర్నెర్లకు సురించే, కర్నెర్లు సురించే ప్రచారం మొదలు. సారస్వత శాస్త్రముతో ఉచితముతో ఎల్లెగ్గో డిలెగు ఆ కొత్త కర్నెర్లకు సంభాషణలోకి కేసుకునివచ్చి వ్యక్తి కాం పరిస్థితులను బట్టి చర్చించడము - తమ కార్యాలయం, ఇతర కార్యాలయం, సంగ్రహించబడిన దనము - విస్తారకారణ మనము - నిర్ణీతమనము - కర్నెర్లు సురించే చాలా *righteous indignation* తోనో, జిహ్వతోనో, చాలా సానుభూతి, దయ వున్నట్లు ప్రస్తావించడము వీళ్ళ చెక్కెళ్ళ.

"శ్రీ శ్రీ కర్నెర్లకు సురించే మీ అభిప్రాయం చెప్పండి" అని కర్నెర్లు అడిగారా, అతను "దానికేం చాలా బాగుంటుంది. నీ బాగా ప్రస్తావించు. నేను అతన్ని కూడా బాగా ఎరుగుదును. నీ అభిప్రాయం ఏమిటంటే -" అన్నాడు, అతను చాలా స్పష్టత ప్రయత్నించుకున్నాడు కర్నెర్లు. చిరునవ్వుతో శ్రీ శ్రీ విషయమై మీ కళ్ళతో కారం కొట్టి తోడుకున్నాడు. శాస్త్రముతో మీ నోవో విషయం క్లిష్టమైనట్లు జిగ్రత్త!

శ్రీ శ్రీ కర్నెర్లకు *Motive springs* చూపుతోంది ఆ విషయం. కర్నెర్లు.

"అకలితా... కేవల దరిద్రము అతను - కంటికి వీధులు కరిగిపోయాయి... శాసం" అంటే ప్రపంచపు సరిహద్దుల్ని వూరించాలని ప్రయత్నించే అతని వ్యవహారాన్ని (దేకాని *explain* చేస్తాడు.

నిజమే? నిజమైతే శ్రీ శ్రీ "అకలితా" నవ్వుతో అదరించుతే "కేకలేకాడు."

ఈ కర్నెర్లు అకలితా ర - గారి యింటకెళ్ళి వచ్చేసినా భక్త్య భక్త్య తెచ్చుకుని, భోజనం చేసి ప్రయత్నించి మీద గీతం వ్రాశాడు.

అబద్ధంతో, స్వార్థంతో, వంచనంతో, అనుభవం దుష్ట ప్రచారంతో, అవినీతితో, దేవమీదనుంచి బతుకుతున్న యీ *Parasite* కర్నెర్లు శ్రీ శ్రీ ని విమర్శించడానికి సాహసించుకున్నారు. 'అభివృద్ధికి తగినదాని' అని ఆకాశమున ఎత్తుగా వుండే అతని వీరుతున్న చూస్తున్నారు.

ప్రపంచంలో ఈనాడు ప్రతిదేశంలోనూ నూతన యుగభ్రాతృత్వం ధర్మయుద్ధం చేసి దీర్ఘులు ఈనాడు పడుతున్న ఘోరమైన అగచాల్లు చూస్తే అనాదిగా కన్నీటి స్రవంతిగా *dreamers* మీద ఈలోకం వర్షిస్తున్న కర్కశత్వం, వరించి అవేశించి *rotten channels* అనాది సారస్వత సభాపతులు.

కొము బతికివున్న కాలంలో శాత వాంగ్మయం మీద తరగబడ్డ అబ్బ బతికివున్న శవాల ఈనాటికీ కొము ముప్పయ్యేళ్ళకింద చేసిన తరుగువాడు ఇతరుల ఇరుగుమీద కాఫీ యిచ్చే ముందు *Inspire* ఐ ప్రగల్భాలు పుతే అబ్బ రసీకులు, కొము తెచ్చిన సంతోషానందం యింక సారస్వతానికి తాత్పర్యం అని నిరూపించి, ఉపాంగి తెలుగు ప్రపంచాన్ని శాసనం చెయ్యడానికి మీదికి ఉరికి భగీరథ ప్రవాహాన్ని ఘోరి రచ్చిచ్చి చెత్తల కట్టలతో అశాసన ప్రయత్నిస్తున్నారు.

మద్రాసు బస్సుల గోలు మధ్య ఉపాది "శ్రీ శ్రీ ఇప్పుడు కొస్తున్న కొత్తకాంత ప్రజలు ఇంకా అలవాటు కాలేదే. ఇంకా అబ్బ సరియైనదిం తెచ్చే అప్పులు గాభరా పడి చదవడమే మనోహరమే!" అన్నాడు చెం. *man of little faith.*

శ్రీ శ్రీ ఏం జవాబు చెప్పేదో! మానవజాతి ఉద్ధరించడానికి కొత్త మార్గాన్ని కనిపిస్తే ప్రకృతి చరుస్తూ నవ్వాలి. ఏ ప్రాంతం అంగీకారాన్ని పొందేందుకు ఇరవయ్యేళ్ళ తర్వాత ఇంకా అది వదులక కాచుకొనివున్న చెం మానవత్వం మీద శ్రీ శ్రీ కి వున్న గాఢవిశ్వాసాన్ని చూసి కలవరించాలి.

శ్రీ శ్రీ కలికొచ్చి *analyse* చేసి, ముక్కల కింద ఎత్తచూపి, కలి, మనిషి వైశి, బాహ్యం, కలిత్యం, ఘండస్సు, ఎదిరింపు, కొత్తశాకడలు, శాత *Influences* అందో నాటి శ్రేష్ఠకొచ్చి *explain* చెయ్యడానికి మోకి అధికారము, అర్హత లేవు. మోకి విమర్శ చూపడం, కొత్త ప్రాంతాన్ని శాత ప్రకృతిలో చేర్చి, చెందాది గొప్పతనం లేదని నిరూపించి, సున్ను సంతాపించి, సంవత్సరానికి సారి నిండు భోజనాలుచేసి ఒక డబ్బన్ సారస్వత, కళా, నాటక, నృత్య, గాన, సినిమా పరిషత్తులలో సభ్యత్వం, ఏమో అదృష్టం అపూర్వంగా కుప్పివచ్చే జియిండు సైక్లరీకూడా సంతాపించేవాడు కాదా!

శ్రీ శ్రీ పుస్తకం కొని తీరికగా చదవండి, పద్యం పదిపాల్లు చదవండి. ఏమీ అర్థం కాలేదా - ఏ యువకుడికో, భిక్షకుడికో, *death-bed present* గా పంపండి. శారెయ్యకండి. అంతకన్నా దాచుకోకండి. తెలుగు కలికొచ్చి ఇంటించి, దీనించి, ఘోరించి, తోసించి, రక్షించే అపూర్వత కీచేతులో పుస్తకం, *pass it on.*

పదేళ్ళు అగండి, ఈ లోకు అస్తిసంతాపించడం, పిల్లల్ని కనడం, ధర్మం తెచ్చడం

కాక జీవితంలో ఇంకా ఏమన్నో విన్నవించి అయితే *influence* చేసినది జరిగిపోయే
మళ్ళీ కొత్తకానీ కొని తే తే పద్యం చదవండి అప్పుడన్నో అర్థమవుతుందేమో.

స్వయంగా చదవండి. చదివిన తర్వాత తే తే ని మోపిరిపిస్తే స్వయంగా చూడండి.
ఎవరి అభిప్రాయమో అడగండి. ముఖ్యంగా కవి అమోఘ-చెన్నో ఎనకండి.

3

కవిత్వపు కాలం అంతమయింది. నగలు, అపురూపపు కళలు, సూర్యకిరణాల్ని
ఎరగని అందలూ గొప్పపూర్వే కవిత్వమూ గురించింది. కవిత్వంకి పూటో తన ప్రయోజనం
కానీ చెప్పకోకుండా గురిపడింది. "ఈనాటి కవిత్వమంటే ఏమిటి? ఎందుకు వుంది? ఏం
చేస్తోంది?" అని దీర్ఘదీర్ఘ అడిగే తెలుగు ప్రజలకు తే తే కవిత్వం ప్రవృత్తరం. కొద్ది
రోజుల్లో నేడు విప్రలోకపులు ప్రతి ఒక్కరూ తే తే నేడకింద నుంచుని తమ ఉనికిని
సమర్థించుకోకుండా గతి కొస్తుంది.

చెప్పకో తగిన ఒక్క కవి మన కృష్ణకాస్త్రీ ఉన్నత హిమాలయ శిఖరల్లో కురిసిన
కవిత్వం వర్ణం వాడతే, దేవాలయాల ప్రవేశాల చివరకు పైకెక్కినప్పుడు పలుకుతున్న
సమయం, తన భావనాతీతతలలో అతి చాగులు అకాశ మార్గం విహరించడం,
రక్షించడం తే తే.

ఎవరించి దొంగించామో వాళ్ళని క్షమించడం కష్టం

కృష్ణకాస్త్రీ పద్యాలు చదివి, అర్థం ఏమిటి, "ఏది గొప్పతనం చూప"మంటే
చూపకపోయినాను. పూర్వం. తే తే అగ్నిపుల్లలోనూ, కుక్కపిల్లలోనూ కవిత్వం చూపమంటే
చూపకపోయినాను.

అగ్నిపుల్లనంక-ముఖ్యం పుచ్చిన అగ్నిపుల్లనంక చాలాసేపు చూడమంటాను.

కుక్కపిల్లని-ముఖ్యం తల్లిచచ్చిన దిక్కులేని గడ్డికుక్క పిల్లని పెంచమంటాను.

మరేనాలో గాలిలో పోగే (రేడియోలో రోజులూ) *flower-bed* పుష్పకయ్య
కేసి చూస్తున్న నన్ను చూచి, "ఈ పువ్వులు పాడు పువ్వులు! ఎక్కడ చూసినా రోడ్డు
ప్రక్కన అంతా ఈ పువ్వులే" అని నన్ను నిందిస్తున్న విద్రుడికి ఏం జవాబు చెప్పగలిగాను.

"ఏమిటి కంటేన మీద నుంచుని చూస్తున్నావు?"

"సంధ్య కేసి."

"ఎవరు ఆమె?"

అంటే ఏం మాట్లాడుతున్నాను?

శాత పదాలు, డిజిన్, వర్ణాలు, అలంకారాలు, ఛందస్సు, ఉపమానాలు, పద్యములు, ఆచారాలు కలిక్తంతోత్ర, జీవితంతోత్ర ఇంక మళ్ళీ తేకుండా నాటి న్నట్టి విరక్తికొట్టడం శ్రీశ్రీ.

"ధ్వంసం చేసి రోడ్డు వేశాం -"

"పదంపి ముందుకు పదంపి తోసుకు -" అంటున్నాడు.

కొము వేటికి ఎదిరించలేక ప్రతిదిన్నము లొంగిపోతున్నారో, ఆ నిరంకుశాధికారుల మైత్రీమీద నాలుగు దెబ్బలు కొట్టడం యువకులు చెలమీద చూపే అభిమానం చాలదు శ్రీ శ్రీ 3. కొము యింకో నాలుగు దెబ్బలు కొట్టగల శక్తికి తెచ్చుకోమంటున్నాడు మనుషుల్ని.

శ్రీ శ్రీ ధ్వంసం చేసిన శాత ఛందస్సుల్లోంచి శాత మూలగము, serenadings మూర్ఖులు, వేదాంతాలు, మత్తులు పోయి - దేశానికి ఉత్సాహానికి కడిదిపోయే యువక సైన్యంకీ, నూతన యుగ నిర్మాతలకీ background music కింద march- ing band కింద, కొత్తరక్తాన్ని కదను కొక్కించే సంగీతం విసపట్టించేదా, శ్రీ శ్రీ గీతాల్లో: విసపట్టకపోతే -

"ఎముకలు క్రుశ్చిన, నయస్సు మళ్ళిన పోమరులారా చావండి!"

ప్రపంచం ఎట్లా పోతేనో? మీ కెందుకుతెంపి.

"అదృష్టవంతులు మీరు... వట్టింపిన విస్తరి మీ జీవితం."

ప్రభుత్వం, న్యాయస్థానాలు, రక్షకభీమ వర్గాలు, చెరసాలలు, ఉరికొయ్యలు, భార కలిక్తం ఇవన్నీ మీ ప్రయత్నిత్రులు. యుద్ధంనించి, ముచ్చికొక్కనించి, విస్తరినించి, అనాథల నించి, అశాంతి నించి, సత్యనించి మిమ్మల్ని కాపాడుకోరు శ్రీశ్రీ.

శ్రీశ్రీందరి అధ్యక్షుడూ మీ దేవుడు. మీ డబ్బుకి దాసుడు. మీ నంగి పూజలకీ స్వార్థ ప్రార్థనలకీ వశ్యుడు. దొంగభక్త పరాధీనుడు.

ఇన్ని బంటులు కురుస్తున్నా ఇన్ని మర ఫిరంగులు మోగుతున్నా ఇన్ని చెరసాలలు నిండుతున్నా ఇన్ని విస్తరిలు జరుగుతున్నా ఇంకా విషదం కాదా మీకు - శాత పద్యములు, విశ్వాసాలు, ధర్మాలు అన్నీ ఓ మూల నుంచి పూరిపోతున్నాయని! ఇంక లోభం తేదనీ మీ ఆపలు యింక పాగునని!

ఈ విధ్వంసం అనంతరం నీ ప్రపంచ నిర్మాణ కర్తల ఉత్సాహంతో కంఠం కలిపి పాడుతున్నాడు శ్రీ శ్రీ.

5 తోకంతో అన్యాయాలు, అధికారాలు, నీడలు, ఔషాలు, యాచకా, ఖాద్ర కలిక్తాలు, శిక్షణలు, scandals తో ఆలోకాన్ని dream చేస్తున్నాడు యి కలి.

మీ అనందంకన్న ఇతరుల జోభ సంతృప్తిచే మీకు, నరకమంటే అట్లాంటే తోకం.

శ్రీ శ్రీ ఎందుకు నమ్మకాదు?

ఇంకా రొత్త చీకట్లో, లోకం నిద్రలో భయంకర స్వప్నాలు కంటో, వీసంగా మరచించే సమయం ఉపాగమనాన్ని గుర్తించి స్వాగమించే వైకళికుడు శ్రీ శ్రీ .

దేవుడు, అధికారాలు, శాత్రులు, శాశ్వతులు, నీతులు, స్వర్గం, మర్యాదలు మూలకమ్మకుని కురికే మీకు అర్థంకాని బాధ, మరణం, దరిద్రం, అవిశ్వాసం, అశాంతి ఇవన్నీ అర్థంకాక గట్టిగా స్థితిపై ప్రశ్నిస్తున్న యువకుల లక్షకంఠాల్ని లోకం చేసి ముకుటున్నాడు శ్రీ శ్రీ .

మీ కెందుకు తెండి. పంపుదీళ్ళలో కలులు దూర్చి, భగవంతులు శాశ్వత ఈశ్వరుడమీద స్తోత్రాల్లోకాలు చదువుతూ - ' ' *All is well with the world* ' ' అనుకుంటో నిద్రపోండి.

నిర్భాగ్యులం కొందరం మాకు -

"అన్నీ సమస్యలే, సందేహాలే."

"ఏక, ఏక, ఏక, ఘోషం వినిపిస్తున్నాం! గుండెలు విడిపోతున్నాం?"

మీకు కలిత్యం కాకపో?

అరుగో ఆ మూల శాత్రుగోళంకేసి హెతలు కప్పుకొని నగిషీలు చెక్కుతున్నాడు - శాత్రు పదాలకీ, హెతాలకీ చిత్రకలుపట్టి - ప్రేయసి మెల్లకమ్మలమీద పద్యాలు అల్లుతున్నాడు - రమాయణాలు, శక్తిఘోషాలు, వృద్ధ మునులు క్రొసి అర్చిస్తున్నాడు, "భారతి"కి వైకళ్యంగా.

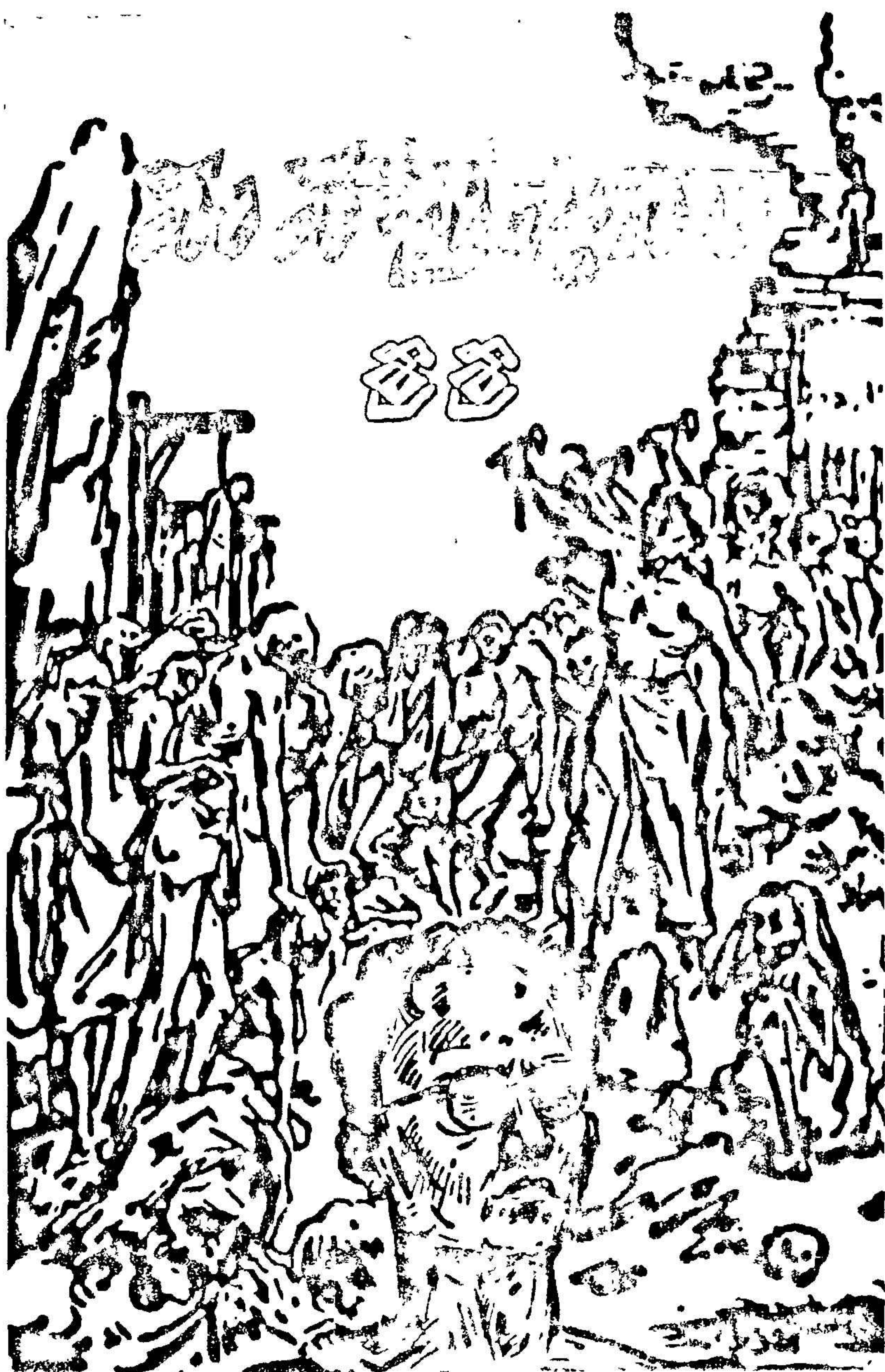
కాళ్ళలో చేరండి. కాళ్ళ దైర్ఘ్యవచనాలను విని మళ్ళీ నిద్రపోండి.

"రెండు రెక్కల చప్పుడు వయోధర ప్రపంచ ఘోషం. ధుంధుమని పుట్టాడను"

విని కమ్మికోగు చూర వ్రాసే ఈ పుస్తకం తెరవండి.

చెజువా, }
17-7-40 }

చెలం

మహాప్రస్థానం విశాఖంధ్ర) ఫిబ్రవరి - 1952

లోకంలో దుఃఖం ఉంది.

అందుచేత, మనం కన్నీటి పాటలు పాడుకొని, జాలి గేయాలు రాసుకొని, అయ్యో అయ్యో కథలు చెప్పుకొని సంతృప్తి పడవచ్చు, అలా చేసినట్లయితే - లోకంలో దుఃఖం ఉండడం వల్లనే సుఖపడ గలిగే వారు మన జోలికిరారు; అడిగి నట్లయితే మన జోలెకూడా నింపుతారు. కాని, ఆ దుఃఖానికి కారణం ఉంది సుమా అని చెప్తే మాత్రం ఆ సుఖ పడేవారు మన గురించి తగు జాగ్రత్తలు తీసుకుంటారు. “ఆ అవ్వే మరణిస్తే” వారు కూడా మనతోపాటు అయ్యో అంటారు ; ఆమెని కాల్చడానికి కావలిస్తే కట్టెలుకొని మనకి దానం చేస్తారు; ఆమె మరణం గురించి మనం నీటిపాటో మేటిగేయమో తేనీటి కథానికో రచిస్తే వారు మనల్ని మెచ్చుకొందికి కూడా వెనుదియ్యరు; మనకి బహుమానా లివ్వడానికి ముందుకూడా వస్తారు.

అయితే -

శ్రీశ్రీ గారి వెరిగాలి ప్రశ్నించినట్లు ఆ అవ్వే మరణిస్తే ‘ఆ పాపం ఎవ్వరిదని’ మనం ప్రశ్నించి నట్లయితే మాత్రం, ఆ సుఖపడే పెద్దలు “వీడెవ్వడోయ్!” అంటారు. మరింక, ఆ దుఃఖానికి కారణం ఉంది, ఈ పెద్దల పాపమే ఆ దుఃఖానికి ముఖ్యకారణం, దీన్ని నిర్మూలించడానికి మార్గం ఒక్కటేసుమా, ఈ దుఃఖాలన్నీ పోవాలంటే, ఆ పాపాలన్నీ నాశనం కావాలిసుమా అని మనం చెప్పినట్లయితే ఆ పెద్దలు “వీడెవ్వడోయ్!” అని ఊరుకోరు, వీణ్ణి తీసుకు పోయి కొట్లో వెయ్యండ్రా” అంటారు. లేకపోతే “వీణ్ణి పట్టుకుపోయి లిక్విడేటు చెయ్యండ్రా” అంటారు. అలా వేయించ గలగడానికి చేయించ గలగడానికీ వారికి అన్ని సదుపాయాలూ ఉన్నాయి, అన్ని అధికారాలూ ఉన్నాయి, ఎన్నెన్నో రూపాల్లో ఎందరెందరో నౌకర్లున్నారు. మరింక పాపం అంటారా ? లక్ష పాపాలు కడిగేసుకొందుకి. లక్షమంది దేవుళ్ళున్నారు. లక్షలాది పుణ్యక్షేత్రాలున్నాయి. చేసేవాళ్ళం ‘మనమే’ కావొచ్చు కాని, చేయించేవాడు పరమాత్ముడు కదా! నారు పోసినవాడు నీరు పోసినట్టే, పాపాల్ని చేయించిన వాడు పాపాల్ని క్షమించడా !

మనసు దాచుకొందికి, సర్దిపుచ్చుకొందుకి సవాలక్ష మార్గాలున్నాయి. కూటికోసం కోటి విద్యలున్నట్టు, పుట్టబోయే విప్లవాలకి కట్టి ఉంచిన జెయిళ్ళున్నట్టు, కోటి పాపాల్ని దాచడానికి వారికి శతకోటి సరదాలున్నాయి. రంగు

పూసి మార్చడానికి తీపి తీపి రంగులున్నాయి. ప్రశ్నించిన వారిని పట్టి ఉంచనూ గలరు. పాపాల్ని దాచుకోనూగలరు వారు.

అవసరం వచ్చినపుడు పబ్లిగ్గా జలియన్ వాలా బాగ్ లోలాగ, దక్షిణాఫ్రికాలోలాగ, కాంగోలోలాగ, అల్లప్పుడు తెలంగాణాలోలాగ, అలనాడు మలయాలోలాగ, మొన్న మొన్న ఇండోనేషియాలోలాగా, వారు మనల్ని కొట్లో వేయనూగలరు, కత్తులతోటల్లో వేళ్ళాడ దీయనూ గలరు.

కాని, ప్రశ్నించి, పాపాల ఆరా తీసే శ్రీశ్రీగారి గాలి మామూలు గాలి కాదు. అది వెర్రిగాలి. అది స్వేచ్ఛావాయువు. అది ప్రచండ ప్రభంజనం. కొన్ని చోట్ల కొందరు పెద్దలు దాన్ని కిటికీలుమూసి, తలుపులువేసి, తాళాలు బిగించి ఉంచగలరేమో కాని దాన్ని లొంగదీయలేరు, లిక్విడేటు చెయ్యలేరు. సముద్రంలోంచి నీరు తోడగా తోడగా అది ఆఖరికి నిన్నే ముంచేస్తుంది. దాన్ని ఎన్ని కొట్లలో దాచగలవు నువ్వు ? దాన్ని వేడెక్కించి ఉడుకులెత్తించి ఆవిరిగా మార్చినా అది నీరుగా మారి మళ్ళీ నిన్నే ముంచేస్తుంది.

శ్రీశ్రీగారు కవిత్వంలోనే ప్రభంజనం రేకెత్తించలేదు. ప్రజల్లో కూడా ప్రభంజనం రేకెత్తించేరు. నీ కవిత్వానికి ప్రజకీ సంబంధం లేనపుడు ఆ కవిత్వం ఎన్ని సుళ్ళు తిరిగినప్పటికీ అది నీ టీ కప్పులోనే ఉంటుంది. అందుచేతనే, పెద్దలంతా మన కవిత్వాన్ని రంగురంగుల పింగాణీ కప్పుల్లో తెచ్చి వారికివ్వమంటారు. అది బాగుంటే తాగి మెచ్చుకొంటారు. కావలిస్తే వారింట్లో వంటకవిగా మనల్ని ఉంచుకొంటారు. గంటకి ఓ బియ్యపుగింజ మీద బట్టవిప్పుకున్న ఆడదానిబొమ్మ వేసినట్టు, మనం వారికి దినానికో మంచి పద్యం వండి సువాసనకి సుగంధ ద్రవ్యం కలిపి, కంటికింపుకి మంచి రంగేదో కలిపి కప్పులో కలిపిఇస్తే, అఫ్ కోర్స్ వారవి తాగుతారు.

అయితే శ్రీశ్రీగారు పేదజనుల దీనజనుల ప్రభంజన కవేకాని పెద్దింటివారి వంటకవి కారు. అందువల్లనే పెద్దింటి వారికీ వారి వంటవారికీ శ్రీశ్రీగారంటే అంత మంట.

కాని, మా శ్రీశ్రీ మహాకవి మీ పెద్దింటివారి కోపతాపాలకి గాని మీ వంటింటి మంటలకి కాని బెదరడు, జడియడు, వెనుకాడడు. కొండలా నిలబడతాడు, పిడుగులా మాట్లాడతాడు, ప్రళయంలా అరుస్తాడు, మెరుపులాంటి - గేయాలా? వచనాలా? లేక, వచనగేయాలా ? - ఏవయితే అవి మెరుపుల్లా మీమీదికి విసిరేస్తాడు. అవి మీ మీదికి పిడుగుల్లా పడ్తాయి. ఇంకా పడతాయి. అప్పుడు రుషి మంత్రాలకి రాక్షసులు చచ్చిపోయినట్టు

మీరు చచ్చిపోతారు. కాదు, రుషి మంత్రం పనిచెయ్య లేదనుకోండి. అప్పుడు గడ్డంగొరిగించుకొని రుషిగారు ఊరుకోరు. ఊళ్ళోకివెళ్ళి ఏ రామలక్ష్మణుల్లో రేకెత్తించి లేపుకొచ్చి రాక్షసుడి మీదికి పంపిస్తారు.

అక్కడే ఉంది వంటకవులకీ మహాకవులకీమధ్య ఉండేతేడా. వంటకవి నానారుచుల పద్యాల్లా వండుతూ కూర్చుంటాడంటే. అతను ప్రేయసిని పొయ్యినీ, విసరగలడంటే.

కాని మహాకవి ప్రభంజనాన్నీ జనాన్నీ రేకెత్తిస్తాడు. అతని తుఫాను గాలికి జనంలో ప్రళయం లేస్తుంది. అది పాపాత్ముల మీద విరుచుకు పడుతుంది.

మహానుభావులు వారి ప్రతిభచేతా కృషిచేతా మనల్ని ఆశ్చర్యచకితుల్ని చెయ్యడమే కాకుండా లోకానికి ఉపకారం చేదామనే ఉత్సాహం కూడా మనలో పుట్టిస్తారు. విజ్ఞానపులోతులు తరచి చూడాలనే జిజ్ఞాసా. ఆకాశపుటంచులు అందుకు వెళ్ళాలనే ఆకాంక్షా వీరు మనకి కలిగిస్తారు. అన్యాయాన్ని ఎదుర్కొని దాన్తో పోరాడి దాన్ని జయించి న్యాయాన్ని నిలబెట్టాలనే ఉద్రేకం మనలో కలిగిస్తారు. ఆ ఉద్రేకం ఒక దీక్షగా మారేట్టుగా వారు చేస్తారు. మానవలోకపు కల్యాణానికి మన ధన మాన ప్రాణాల్నీ, సర్వస్వాన్నీ త్యాగం చేయగల శక్తినికూడా వారు మనలో కల్పిస్తారు. మనల్నివారు కార్యోన్ముఖులుగా చేస్తారు. గౌతమ బుద్ధుడా, ఏసుక్రీస్తా, గాంధీమహాత్ముడా, ఎవరైనా సరే అలాంటి వారంతా అటువంటి శక్తియుక్తులున్నవారే, అటువంటి పనులుచేసి చూపించిన వారే, వారిని మహాపురుషులన్నాం. వారే కవులైతే వారిని మహాకవులంటాం.

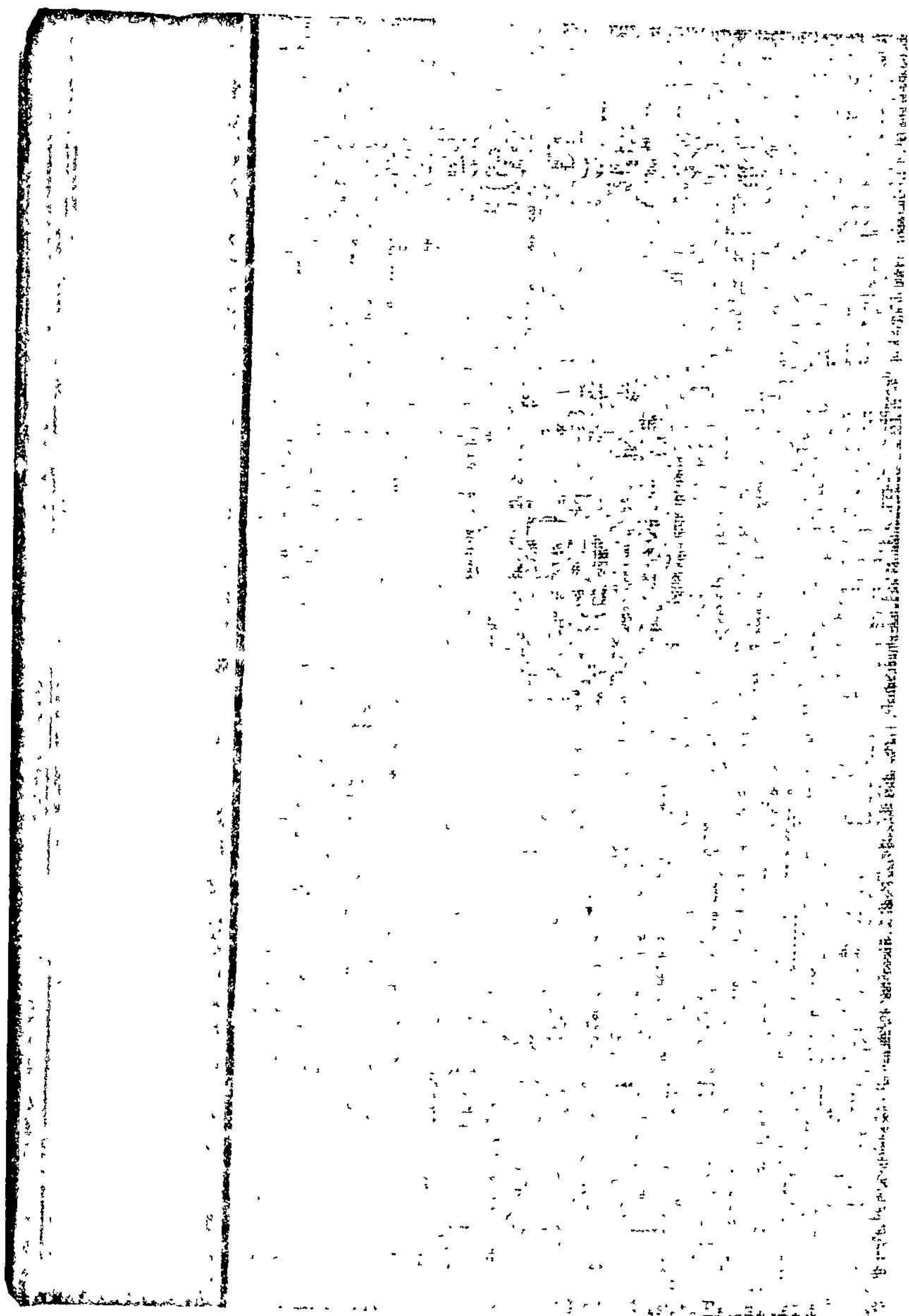
మహాకవి శ్రీశ్రీగారి కవిత్వంలో ఆ శక్తి ఆ ప్రతిభా ఉన్నాయి. వీరి కవిత్వం కవిత్వాన్ని కూడా మార్చి ఉండవచ్చును. వీరి గేయాలు ఛందస్సు లేకుండా పరిగెట్ట వచ్చును. వీరి వచనం గేయపు కండువా వేసుకోవచ్చును. వీరిగేయాలు పంచెలకి బదులుగా పంట్లాలు తొడుక్కోవచ్చును. అవన్నీ ముఖ్యంకాదు, ఆ షోకులన్నీ పెద్దింటి కవులుకూడా చేస్తారు. వారి నడిగితే వారు అదే ముఖ్యం అంటారు. వారు శ్రీశ్రీని మెచ్చుకుంటే అందుకోసమే మెచ్చు కుంటారు. నాకు తెలిసిన ఒకాయనకి స్టాలిన్ అంటే మహాకోపం, కాని స్టాలిన్ మీసం గురించి మాత్రం అతను చాలా మెచ్చుకొనే వాడు. మనిషి మంచి వాడవాలి కాని మీసం మంచిదైతే మనకెందుకు !

శ్రీశ్రీగారు కవిత్వానికి ఏ తొడుగు తొడిగేరు అనేది ముఖ్యం కాదు. కవితామ తల్లి ఆదిశక్తి. ఆ శక్తిని అతను పతితుల భ్రష్టుల బాధాసర్పదష్టుల పక్షాన నిలబెట్టేడు. ఆమె చేతికి ఆయుధాలుగా ఇచ్చేడు తన కవితల్ని. శ్రీశ్రీ మహాకవి ధర్మపక్షాన నిలబడ్డాడు. ఆయన కవిత ధర్మం చేతిబాణం.

అందు వల్లనే శ్రీశ్రీ గారంటే మాకు ఎంతో ఇష్టం, ఆయనంటే మాకెంతో గర్వం, వ్యక్తిగా కూడా ఆయనెంతో మంచివాడు. మహామనిషి అని ఈయన గురించి చెప్పడానికి వీలుండకపోతే మరే వ్యక్తి గురించి కూడా అలా చెప్పడానికి వీలుండదన్నమాటే. వ్యక్తిగా ఎవరికైనా ఉండవచ్చు తప్పులు. గాంధీ అంతటి మహానుభావుడికి బోసుబాబుమీద అంత కోపం ఉండడం ఎంత తప్పు అని ఎంచి నట్లయితే, తక్కిన వారిలో ఎన్నెన్ని తప్పులుండవచ్చునో ఆలోచించండి. కాని గాంధీగారి జీవితంలో అదికాదు గమనించతగ్గ విషయం. ధర్మాధర్మాల మధ్య జరిగే సంఘర్షణలో ఈ మనిషి ఏ పక్షం నిలబడ్డాడు అనేది ఏ మనిషిలో అయినా సరే చూడదగ్గ ముఖ్య విషయం. తనకున్న శక్తినంతా ఈ మనిషి ధర్మపక్షం నెగ్గడానికా అధర్మం నెగ్గడానికా ఉపయోగిస్తున్నాడని చూసినట్లయితే ఈ మహాకవి ఈ మహామనీషి ఈ శ్రీశ్రీ తన శక్తినంతా ధర్మపక్షం నెగ్గడానికే వినియోగిస్తున్నాడనేది తిరుగులేని సత్యం.

శ్రీశ్రీ గారు మా మహాకవి. ఆయనంటే మాకు ఎంతో గొప్ప. మాకు చాలాగర్వం. ఈయన కవిత ప్రజకీతడు ధారబోసిన శక్తి. భారతజాతికీ, ప్రపంచ సాహిత్యానికీ ఈతడు తెలుగు వారికిచ్చిన వెలుగుకానుక. తెలుగుభాష ఉన్నంతకాలం ఈయన ఉంటారు. తెలుగుభాష మాసిపోతే, ఈయన మిగతా భాషల్లో మిగిలి ఉంటారు. ఈ ప్రపంచంలో మానవుల మనుగడ ఉన్నంతకాలం ఈయన ఉంటారు. మానవుడు మరోప్రపంచాన్నీ మరికొన్ని లోకాల్నీ వెతుక్కువెళ్తే, శ్రీశ్రీగారు వారితోపాటు అక్కడకూడా ఉంటారు.

అవును ! శ్రీశ్రీ మహాకవి ! మహామనీషి !

సామ్రాట్

లండన్ నగర కంటే వెలకదాకున్న "ఎడో
 కాంప్రైజ్ కరగల్" ని అత్యంత సామ్రాజ్యవాద
 గీతాలను పోషించేది కాదు. కానీ, సాకంత్తాప్రసి
 డ్స్ కు Cassette పాటలు, సామ్రాజ్యవాద స్పృ
 తలకు అన్ని గీతాలను facsimile రూపంలో
 ఆదికల పోస్తే సంకల్పించుకుంటున్నా
 ఏదైనా ఆ ప్రయత్నం ప్రయోగం కర్తా అయితే
 అతనిని దా. జి. కృష్ణమూర్తి నన్నుగి నాడు.
 అప్పుడు కలం నాది మోస్తావా పాటకు క్షేపణ
 కట్టాడు నువ్వన్నాడు. "అది పాటే కాదు కవిత్వం
 పాటే" అన్నాడు అతడు. "సరే" అన్నాను నేను.

ఈ ప్రయోగం ఒక కలం నాది రకం కవిత్వం
 కలం 2 కలం పాట నేను పాడించాను. ఎక్క
 డైనా పాటని అది పాటేనని అంటే పాట కలం నా
 డింక. అది కాదు అది కవిత్వం అని అంటే అది కవి
 తాల్లు కూడా అన్నాడు. "ప్రకటన" వాద పత్రిక
 ఒక సోమ శతాబ్దం తర్వాత "ప్రజా" (ప్రజావా
 దవాదులు) అనే పత్రిక ఒక పత్రిక అని అంటే
 అందు. ఏ. ఎ. వార్తల్లో, "మోక్షానికి పాటే కాదు కవిత్వం"

అంబేద్కర్. తాను తనకు సంబంధించి
 "కమ్యూనిస్టు" పేరును. ముందుకు
 వెళ్లి "కమ్యూనిస్టు" పేరును వేసుకొని.

1940లలో "కమ్యూనిస్టు" పేరును
 స్వీకరించాడు. అందుకు తగిన
 అవకాశం ఈ ప్రక్రియను కొనసాగించి
 తీసుకున్నాడు. ఆ సమయం (1938లో 2వ సారి)
 "కమ్యూనిస్టు" పేరును వేసుకున్నాడు! నేను
 తిరిగి కమ్యూనిస్టు పేరును. కమ్యూనిస్టు 1950
 నాటికి నాకు ఈ ప్రక్రియను ముగించాడు. నేను
 కమ్యూనిస్టు పేరును వేసుకున్నాడు. నేను
 ముందుకు వెళ్లి ముగించాడు. ఆ సమయం
 నాకు తెలియదు. నా అనుభవం నాకు తెలియదు.
 నాకు తెలియదు. నాకు తెలియదు. నాకు తెలియదు.
 నాకు తెలియదు. నాకు తెలియదు. నాకు తెలియదు.

ఆ కారణం "కమ్యూనిస్టు" ముగించాడు
 ఎందుకంటే ప్రజలకు తెలియకముందు
 వేరే పేరు పెట్టాడు. అందుకు తగిన
 కారణం ఈ ప్రక్రియను ముగించాడు.

ననుకున్నాను. వదిలి వచ్చి పండు వాని చెప్పి
 నకాకగం ఇది: "మహా ప్రస్థానం ఈ వాని బుద్ధి
 తెలుసుకు కట్టిన విక్రేక మహావాక్యం." అది నీ
 కాగితం ఇచ్చారు: "నాకు తెలిసినది కనుక్కుకున్నా
 భావించు భాష చదువ 'కవిత్వ! కవిత్వ!' అంక
 గా ప్రభుత్వం రాక" వది. ఈ ప్రకారం మహామహా
 కాకగం ఉంది. ఇది నా సొంత కష్టం. సొంత సొం
 కుక. కవిత్వ ప్రకాశనం చదువు చదువు, ఎప్పుడూ చదువు
 నా కవిత్వ నా కవిత్వ నా ప్రకాశం ఇది!

ఒక మూల గాతాశాస్త్రి నాకు, "శ్రీశ్రీ!
 నువ్వేమిటన్నా అనినా. నా ఉద్దేశం మాత్రం
 ఇది! ఈ నాని ఇంకా చదువు చదువు
 లంకా కన్నా నేనా నా ప్రవాహం "అనినా. "నా
 ఉద్దేశం మాత్రం అదే!" అనినా.

"మహా ప్రస్థానం" శీతాల్ప 30 లకు
 తాళాను. ("నిజంగానే" "గర్భం తాళా! 41 లకు,
 "నడక" 47 లకు తాళాను.) 30 నుంచి 40 తాళా
 పాసిన తర్వాత కవిత్వం అనినా Hungry
 Thirties అనినా. అప్పుడే తిరుగుతాను

దక్కనను మర్కటం దన ఇక్కసేనాను.
 దీనియే మర్కటం నదియనుట సామా
 నముగా నున్నది. 'దక్కనం' అంటే ౧౭౭౭.

దీని కర్తవ్యమేమిటో తెలుసుకోవాలి.
 దీనియే మర్కటం అంటున్నారు. అంటు
 నున్నామని చెప్పి తాళి నుంచుకున్నామని
 చెప్పి కేసులు పెట్టారు. అంటు మర్కటం తా
 తాళి నుంచుకున్నామని చెప్పి ౧౭౭౭.

Classicism నుండి Herbert Read
 గారు చెప్పారు: "Classicism, let it be
 said without further preface, repre-
 sents for us now, and has always re-
 presented, the force of oppression.
 Classicism is the intellectual counterpart
 of political tyranny. It was so in
 the ancient world and in the medieval
 empires; it was renewed to express the
 dictatorships of the Renaissance and has ever
 been the official creed of Capitalism."

మండు వెదకాడు. పైపై పూకలకు ముగియుట
చుకకచ్చి. కాకతి నీంధి కచ్చి ముగియు. కావ్య
"ఎన్నె" అంటున్నాను.

"మకకచ్చి" అంటున్నాను. కావ్య
ము, ఎన్నె అంటున్నాను. ఎన్నె అంటున్నాను.
కాదు. "ఎన్నె" అంటున్నాను. "అంటున్నాను" అంటున్నాను.
మకకచ్చి అంటున్నాను. ఎన్నె అంటున్నాను. కావ్య
చుకకచ్చి అంటున్నాను.

ఇది కాదు. ఇది కాదు. కావ్య
కచ్చి అంటున్నాను. కావ్య
అంటున్నాను,

అంటున్నాను.

కలం కాదు: ఇంటి అంటున్నాను "మకకచ్చి"
అంటున్నాను. కావ్య, కావ్య అంటున్నాను.
అంటున్నాను. కావ్య అంటున్నాను (సంప్రదించుకొనుట)
అంటున్నాను Chronological order అంటున్నాను.
అంటున్నాను. అంటున్నాను "మకకచ్చి"
అంటున్నాను, } అంటున్నాను; "కచ్చి" అంటున్నాను.
15-12-80 } అంటున్నాను.

సుకప్తాంశం

సుకప్తాంశం విరసం ప్రచురణ - 1999

Singing the Poetry of People

In the heat of the afternoon of June 15, 1983, one of the world's great poets suffered a heart attack and died. He was 73. In the Swedish press however, there was not even a short notice to be read. Perhaps there was some short note tucked away in the French or British papers; if there was I didn't see it.

The silence in Europe is not surprising, seeing as the poet died in Madras and was Asian, an Indian. What is more, he was a Communist-not some Goulash Communist, Eurocommunist or communist of some other variety of radish politics, however. He was a real communist, red straight through. He died in Madras. His language was Telugu, a major, beautifully poetic language with a rich literature. But it is an Asian language, and its great and long cultural tradition is not French, British or American. Cultured Europe, which gets itself into a tizzy over the opinion of this or that/Parisian cafe scribbler on the structure of poetry, doesn't even know the name of the language 40,000,000 southern Indians use to give expression to their experiences, knowledge and emotion.

The obituarist D. Anjaneyulu writing in Indian Express, June 16, 1983 concluded with the words: "He was for Andhra Pradesh what Nazrul Islam was for Bangladesh, Pablo Neruda for Latin America and Mayakovsky for Soviet Russia. He remains poet of the revolution, the ever ephemeral herald of the future."

Goethe, of course, was right when speaking with Eckermann on Wednesday January 27, 1827, he stated that one has to look out over the world so as not to fall into the delusion that what one wrote was the only poetry and was of particular value. But unfortunately he was mistaken when he claimed that the epoch of world literature was at hand. One hundred and fifty years after that discussion, the epoch of world literature is still so far

off that one can safely assume that Europeans who work with literature do not even recognize the name of that great poet who died in Madras in the summer of 1983.

His people knew and loved him by the name Sri Sri. Because of his language he was also reluctantly loved by his class enemies. They considered him a renegade, a flouter of religion and a caste-breaker. His full name was Srirangam Srinivasa Rao, and he was born into an orthodox middle class family in Visakhapatnam on January 2, 1910. It was there that he attended school. Later he studied at Madras Christian College and received a degree in Zoology in 1930. By then he already had a reputation as a poet, a promising -if romantic and slightly reactionary- youth. In 1928, at the age of 28, he had made his debut with *Prabhava*, a thin, little volume of confidently constructed, romantically religious poetry in traditional style. This was a great period for Andhra literature.

In later Indian literature history the two decades 1915-1935 in Andhra are compared with the age of Pericles in Athens or the Elizabethan period in England. The poets of the Andhra Renaissance, people such as Veeresalingam Panthulu, had shattered the ossified written language and recaptured the spoken tongue for literature. A constellation of great poets, unknown in Europe, created an extensive body of literature lyric and epic poetry, religious hymns and topical poems. This was also a time for novels and dramatic works in Telugu.

Sri Sri's breakthrough came in 1933 with *Suptaasthikalu*. His rejection of orthodoxy and reaction signalled an attachment to romantic modernism, and, at the same time, a return towards the popular, religious, Shaivaitic poetry.

Now he became a bard of the new technology and industrialism, vitalist and machine-worshipper, socialist and revolutionary.

It was labor that created the world and all its wealth. It was

the working people who would make themselves free and build the world of tomorrow. In forceful language, with total formal control of both the popular tongue and Sanskritized Telugu, and with a sovereign ability to use speech sound and meter, he gave youth of the thirties the message to crush the old state and rip apart its web of lies.

At the same time he turned his attention to foreign poetry; he was as free in his outward reflection as he was deeply rooted in his people and their language. He was influenced by poets such as Nazrul Islam and Harindranath Chattopadhyaya, but also by Shelley and Swinburne, Rupert Brooke and Siegfried Sassoon, Baudelaire, Pasternak and Mayakovsky.

He earned a living at a variety of jobs, seldom remaining long. He drank heavily and lived hard. He worked as a journalist at *Andhra Prabha* in Madras and *Meezaan* in Hyderabad. He freelanced for the press and radio, did a stint as a civilian employee in the air force, and then in the forties as a librettist and a dialogue writer for the southern film industry in Madras.

During the thirties, his political awareness grew. The mounting threat of world fascism, the first socialist state-the Soviet Union of the five year plans, the Spanish Civil War, Japan's war on the Chinese people transformed him. Romantic revolutionism evolved into the need for the dictatorship of the proletariat. The poetic world-perspective became proletarian internationalism, uniting the southern Indian agricultural laborer with the Czech miner, the Irish sailor and the cotton-harvesting plantation black in the American South.

Now it was Aragon who influenced his style and determined his direction. From modernism and surrealistic experimentation, Sri Sri consciously turned to the masses to learn of his true roots in the people's language and culture. Thus Sri Sri learned from Andhra's despised peasants and outcasts, from their rich culture

and highly evolved folk songs: The bardic Burrakatha lyrics (where the story teller, the singer, performs with his jester as well as the commentator, who both accompany themselves on burra instruments) and the Madiga Songs. The lyrics of the outcasts also liberated his poetry. His sureness of style grew, while his poetry spoke ever more clearly of subjects held to be base and unpoetic by the artistic poets: kerosene lamps, soap fragments and small, small puppies.

In the democratic writers' association, The Progressive Writer's Movement, formed by the Communist Party during the Second World War, Sri Sri became one of the leaders in andhra. When he opened the third annual meeting of progressive Andhra writers in Rajahmundry in December 1945, eighty Telugu writers took part in the three days of deliberations and appearances. They represented nine hundred writers organized in sixteen sections across all Andhra (as well as the Nizams of Hyderabad).

Sri Sri was not merely an intellectual; he also took part in practical political actions, participated in the Party's election campaigns and was elected to the legislative assembly. He was active in the world peace movement and visited Helsinki, Paris and Moscow.

As the most prominent of the revolutionary poets in Andhra, he naturally also incurred the most ferocious attacks. During the 1955 election campaign in Andhra, he was assailed with such vehemence in the press and at meetings by the remorselessly implacable supporters of the Congress for cultural freedom that he suffered a nervous breakdown. But these champions of individual freedom were not to be rid of him; Sri Sri recovered from his illness and continued to write. He grew increasingly disappointed with the official Indian Communist movement, which was adapting itself to parliamentary system and middle class existence, while forgetting the poor.

) Then came the Naxalbari revolt in 1967. Spring thunder rumbled across the plain and lightning struck. Now, this wasn't parliamentary or middle class, it wasn't a matter of sitting at international meetings, or drinking vodka with the Russians, it was the poor peasants of India in revolt. It was communists who broke with the corrupt party, turning to the masses, taking to the Indian people's road, the road to revolution, from the Coal Revolt and the Wahhabi Rebellion, from Santhal and 1857, from Moplah and Telangana, men and women who, if necessary, were willing to die for the cause of the people. There followed Srikakulam here in Andhra and peasant revolt smoldered across the land. If one seeks heroes, look no further—heroes such as Charu Mazumdar, weaver of the revolution's red scarf, and Vempatapu Satyanarayana and Adibhatla Kailasam, brilliant jewels of Andhra, and all the other thousands of immortal martyrs of whom the poor now sing.

When Sri Sri turned 60 and it was time for the grand, official homage, students came and politically posed their question to the assembled poets: "Which side are you on, you poets? On the side of the struggling poor masses or the cruel government?" In Germany, the young radical students had lived to see their beloved Goethe become the poet of indifferentism. Sri Sri was great, a Goethe of his time and one with his people. He did not become indifferent. 1970 was the jubilee year, the year of homage. From the Chief minister of Andhra Pradesh, the poor national poet was to receive a great prize, a large amount of money and the acclamation of the powerful.

But Sri Sri spurned the honor and the money, choosing instead to participate in the founding of Viplava Rachayitala Sangham, the Revolutionary Writers' Association, which openly advocated the Naxalbari way.

In the years that followed he took part in the efforts of the Revolutionary Writers' Association and worked toward the

establishment of the Indian Revolutionary Writers' Association. He defied the authorities. They were even obliged to imprison him a short time, this national poet they had once tried to coopt. And all the while he wrote.

31

For the poetry movement in Andhra, for thousands of poets and millions of listeners and readers, Sri Sri's work from the years after 1970, collected in Maro Prasthaanam, is a fantastically young, creative continuation of one of Indian literature's great and liberating lifeworks.

Now he is dead. Even European workers and students who have never heard of him are the poorer for it. But the revolutionary poetry movement for the liberation of India's people, which he served and inspired, goes on stronger than ever.

- Jan Myrdal

⌘ ⌘ ⌘

కృతజ్ఞతలు

తెలకట్టలేని సహకారం అందించిన
 బ్రాండ్స్ మిత్రులయిన డేమ, రమణ, రామకృష్ణలకు
 విశ్వేశ్వరరావు, విజయవాడ
 కాసిరెడ్డి నరేన్, కూర్మనాథలకు

మరీ ముఖ్యంగా...
 బేడర్ సంతాదకులు. వి.వి. రమణమూర్తి లకు

వి రాసినది

పానము, పానము,
పానము పానము!
పానము పానము, పానము పానము,
పానము పానము!

పానము, పానము,
పానము పానము!
పానము పానము, పానము పానము,
పానము పానము, పానము పానము!
పానము పానము!
పానము పానము, పానము పానము,
పానము, పానము!

పానము, పానము!
పానము, పానము!
పానము, పానము!
పానము, పానము!
పానము పానము!

ಕುಟುಂಬ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪುನರಾವೇಶನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ

ಪುನರಾವೇಶನ ಸಂಖ್ಯೆ	KLVA113B235
ಪುನರಾವೇಶನ ವಿವರ	ಸರ್ಕಾರಿ ಬಾಡಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಭೂಮಿ ಕ್ಷೇತ್ರ
ತಾರೀಖು	11 February 2025
ಮುಂದುವರಿದು	Yes
ವಿವರಣೆ	Yes
ಮೊತ್ತದ ವಿವರ	35
ವಿವರಣೆ ವಿವರ	no
ಭೂಮಿ ವಿವರ	no
ಸೇವೆ ವಿವರ	no
ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆ	20/02/2025
ವಿವರಣೆ ವಿವರ	20/02/2025
ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆ	20/02/2025
ವಿವರಣೆ ವಿವರ	DAVEED
ವಿವರಣೆ ವಿವರ	
ವಿವರಣೆ ವಿವರ	
ವಿವರಣೆ ವಿವರ	
ವಿವರಣೆ ವಿವರ	good